

Hanna Wróblewska

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

odpowiadając na interpelację nr 5166 posłów Dariusza Mateckiego, Michała Wosia, Dominiki Chorościńskiej, Piotra Glińskiego, Jacka Świata, Michała Cieślaka, Dariusza Stefaniuka i Norberta Jakuba Kaczmarczyka z 9 października 2024 roku w sprawie zniszczeń obiektów kultury w wyniku powodzi we wrześniu 2024 r., uprzejmie proszę o przyjęcie następujących wyjaśnień.

Szkody, które we wrześniu 2024 roku spowodowała powódź, obejmowały straty w obiektach kultury, wynikające zarówno z bezpośredniego zalania budynków, jak i jej skutków wtórnych. Dotyczyły one m.in. ograniczenia działalności wielu instytucji kultury, co wiązało się z ich czasowym zamknięciem oraz koniecznością przeprowadzenia prac naprawczych i konserwatorskich. Poza fizycznym uszkodzeniem konstrukcji budynków dotknięte zostały także ekspozyty oraz wyposażenie wewnętrzne niektórych placówek. Straty spowodowane powodzią były również konsekwencją intensywnych opadów deszczu, które przyczyniły się do zalania wielu obiektów oraz infrastruktury. Deszcze doprowadziły m.in. do przesiąknięcia gruntu, co zwiększyło ryzyko podtopień i uszkodzeń konstrukcji budynków. W rezultacie wiele instytucji kultury zostało zamkniętych ze względów bezpieczeństwa oraz potrzeby przeprowadzenia prac zabezpieczających i naprawczych. Opady wpłynęły także na niszczenie zbiorów i zasobów znajdujących się w piwnicach i innych podatnych na zalanie miejscach. Nie została całkowicie zniszczona żadna instytucja będąca w nadzorze Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Informację sporządzono na podstawie danych uzyskanych od instytucji znajdujących się na terenach województw małopolskiego, dolnośląskiego, opolskiego oraz śląskiego dotyczących obiektów, które poniosły straty w wyniku powodzi.

W województwie małopolskim szkody zgłosiła jedynie Akademia Sztuk Pięknych w Krakowie.

W województwie dolnośląskim szkody zgłosiły następujące instytucje:

- 1) Archiwum Państwowe we Wrocławiu oddział w Kamieńcu Ząbkowickim,
- 2) Państwowa Szkoła Muzyczna I st. im. Janiny Garści w Jeleniej Górze,
- 3) Państwowa Szkoła Muzyczna II stopnia im. Ryszarda Bukowskiego we Wrocławiu,
- 4) Państwowa Szkoła Muzyczna I stopnia w Dzierżonowie,
- 5) Opera Wrocławska,
- 6) Forum Muzyki im. Witolda Lutosławskiego we Wrocławiu,
- 7) Zakład Narodowy im. Ossolińskich,
- 8) Muzeum Narodowe we Wrocławiu,
- 9) Miejskie Muzeum Zabawek ze zbiorów Henryka Tomaszewskiego w Karpaczu,
- 10) Muzeum Filumenistyczne w Bystrzycy Kłodzkiej,
- 11) Muzeum Karkonoskie w Jeleniej Górze,
- 12) Muzeum Kultury Ludowej Pogórza Sudeckiego w Kudowie-Zdroju,
- 13) Muzeum Miejskie Dom Gerharta Hauptmanna w Jeleniej Górze,
- 14) Muzeum Przyrodnicze w Jeleniej Górze,

Informacja dotycząca zasad przetwarzania danych osobowych przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz praw osób, których dane są przetwarzane została zamieszczona na stronie <http://bip.mkidn.gov.pl> w zakładce ochrona danych osobowych.

- 15) Muzeum Regionalne w Jaworze,
- 16) Muzeum Ziemi Kłodzkiej w Kłodzku,
- 17) Muzeum Archeologiczno-Historyczne w Głogowie.

W województwie śląskim szkody zgłosiły następujące instytucje:

- 1) Archiwum Państwowe w Katowicach,
- 2) Archiwum Państwowe w Katowicach Oddział w Raciborzu,
- 3) Archiwum Państwowe w Częstochowie,
- 4) Agencja Rozwoju i Promocji Ziemi Pszczyńskiej Sp. z o.o. (spółka gminna),
- 5) Muzeum Śląskie w Katowicach,
- 6) Narodowa Orkiestra Symfoniczna Polskiego Radia z siedzibą w Katowicach,
- 7) Zespół Pieśni i Tańca Śląsk im. Stanisława Hadyny w Koszęcinie,
- 8) Akademia Muzyczna w Katowicach.

W województwie opolskim szkody zgłosiły następujące instytucje:

- 1) Państwowa Szkoła Muzyczna I i II stopnia im. Witolda Lutosławskiego w Nysie,
- 2) Państwowa Szkoła Muzyczna I stopnia im. Jerzego Hellera w Głuchołazach,
- 3) Państwowa Szkoła Muzyczna I stopnia im. Karola Szymanowskiego w Prudniku,
- 4) Bursa Szkolnictwa Artystycznego w Opolu,
- 5) Muzeum Powiatowe w Nysie,
- 6) Centralne Muzeum Jeńców Wojennych w Łambinowicach,
- 7) Telewizja Polska S.A. w likwidacji, w tym: OTV Opole.

Dane z wykazem zabytków uszkodzonych i zniszczonych podczas powodzi, zebrane na podstawie materiałów przekazanych przez Wojewódzkich Konserwatorów Zabytków, zespoły Narodowego Instytutu Dziedzictwa oraz gminy w okresie od 13 września do 21 października br., zawarto w załączniku nr 1. Dane są aktualizowane.

Instytucje kultury dotknięte powodzią we wrześniu 2024 roku przedstawiły początkowe dane dotyczące strat materialnych oraz kosztów planowanych działań naprawczych. Dane te nadal mają charakter wstępny, a wiele instytucji nie jest jeszcze w stanie dokładnie oszacować pełnej skali zniszczeń. Wielkość strat może się zmieniać wraz z postępem prac i dalszym identyfikowaniem uszkodzeń, szczególnie w obiektach, które wymagają szczegółowych ekspertyz technicznych i konserwatorskich.

Szczegółowe zestawienie strat w skali poszczególnych województw, jak również szacowanych kosztów napraw bądź odbudowy obiektów uszkodzonych lub zniszczonych w wyniku powodzi zawarto w załączniku nr 2.

Ponadto koszty dotyczące odbudowy szacowane są przez właścicieli i posiadaczy zabytków przy udziale specjalistów. Szacunki te będą znane po przedstawieniu MKiDN kosztorysów na prace konserwatorskie, które są obligatoryjnym dokumentem w procedurze ubiegania się o dotację.

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego planuje wsparcie finansowe dla naprawy i odbudowy uszkodzonych obiektów kultury po powodzi z września 2024 roku. W ramach działań mających na celu usunięcie skutków kataklizmu MKiDN ogłosiło nabór do rządowego Programu Ochrona Zabytków na planowane prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków. Nabór potrwa do 12 listopada 2024 r.

Następnie, od 2 do 31 stycznia 2025 r. potrwa nabór do programu z budżetem 100 000 000 zł przeznaczonego wyłącznie dla zabytków, które zostały uszkodzone w wyniku powodzi. W ramach naboru będzie można składać wnioski na dwa rodzaje zadań:

- 1) sporządzenie ekspertyz technicznych i konserwatorskich wraz z dokumentacją i niezbędnymi badaniami konserwatorskimi koniecznymi do przeprowadzenia prac zabezpieczających zabytek wpisany do rejestru zabytków,
- 2) wstępne prace zabezpieczające zabytek wpisany do rejestru zabytków oraz jego konserwację zachowawczą.

Kolejny nabór z terminem 1-31 marca 2025 r. skierowany będzie do wnioskodawców ubiegających się o refundację kosztów poniesionych w ostatnich 3 latach na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków. Budżet naboru na prace planowane i refundacje w 2025 r. wyniesie 100 625 000 zł.

Właściciele lub posiadacze zabytków wpisanych do rejestru zabytków, uszkodzonych w wyniku powodzi lub innego nagłego zdarzenia, mogą również składać wnioski o dotację w trybie § 5 ust. 3 Rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z 16 sierpnia 2017 r. w sprawie dotacji celowej na prace konserwatorskie lub restauratorskie przy zabytku. Wniosek o dotację może być złożony z pominięciem terminów, jeżeli prace przy zabytku wpisanym na Listę Skarbów Dziedzictwa albo prace przy zabytku wpisanym do rejestru są wymagane ze względu na uszkodzenie tego zabytku w następstwie pożaru, wybuchu, wstrząsu sejsmicznego, silnego wiatru, intensywnych opadów atmosferycznych, osuwiska ziemi, powodzi, katastrofy budowlanej lub innego nagłego zdarzenia o podobnym przebiegu, które wystąpiło w okresie 6 miesięcy przed dniem złożenia wniosku.

O dotację w powyższych naborach mogą ubiegać się osoby fizyczne, jednostki samorządu terytorialnego oraz inne jednostki będące właścicielem lub posiadaczem zabytku wpisanego do rejestru zabytków (np. samorządowe instytucje kultury, fundacje, stowarzyszenia, kościoły i związki wyznaniowe, podmioty gospodarcze).

Placówki szkolnictwa artystycznego na bieżąco otrzymują środki budżetowe, które są przeznaczone na finansowanie zadań remontowo-inwestycyjnych w ramach działu „oświata i wychowanie”. Środki te umożliwiają jak najszybsze usunięcie skutków powodzi i przywrócenie normalnego funkcjonowania placówek. Dzięki tym funduszom placówki mogą natychmiast przystąpić do napraw, które obejmują usuwanie zniszczeń, naprawy infrastruktury oraz zabezpieczenie mienia.

W przypadku uczelni artystycznych szkody wynikłe z powodzi zgłaszane są do ubezpieczyciela. W ten sposób uczelnie mogą liczyć na środki, które pomogą pokryć koszty niezbędnych napraw i odbudowy zniszczonej infrastruktury. Proces zgłaszania szkód ma na celu uzyskanie wsparcia finansowego z polis ubezpieczeniowych, co stanowi dodatkowy mechanizm ochrony finansowej dla instytucji dotkniętych kataklizmem.

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego na bieżąco monitoruje stan uszkodzonych obiektów i współpracuje z instytucjami oraz samorządami w celu ustalenia priorytetów. Ostateczne decyzje o przydziale środków będą uzależnione od wyników oceny zgłoszeń i dostępności funduszy. W przypadku wniosków o dofinansowanie zabytków w trybie § 5 ust. 3 Rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z 16 sierpnia 2017 r. w sprawie dotacji celowej na prace konserwatorskie lub restauratorskie przy zabytku dotacja zostanie przyznana po spełnieniu wszystkich wymagań formalnych z rygiorem wykorzystania pieniędzy do końca 2024 r. W pozostałych naborach zgodnie z przyjętym harmonogramem.

Eksperti Narodowego Instytutu Dziedzictwa na podstawie arkuszy z Wojewódzkich Urzędów Ochrony Zabytków oraz własnych doświadczeń i wiedzy przygotowali ankietę, którą zespoły terenowe będą wykorzystywały podczas inwentaryzacji i oględzin obiektów w terenie. Ankieta będzie elementem opracowywanego obecnie informatycznego systemu weryfikacji terenowej i akwizycji danych. Podjęte zostały działania w kierunku inwentaryzacji, którą przeprowadzi Zespół ds. Digitalizacji Zabytków oraz możliwości udzielenia wsparcia przez specjalistów NID dla gmin w procesach rewitalizacji obszarów dotkniętych powodzią.

Ponadto Ministerstwo jest na etapie analizy stworzenia na poziomie Narodowego Instytutu Muzeów mechanizmu udzielania bezpośredniego dofinansowania muzeom (innym niż prowadzone i współprowadzone przez MKiDN), które ucierpiałyby w wyniku kryzysu, klęski żywiołowej czy katastrofy. W oparciu o dotychczasowe zasady przyznawania środków na wydatki bieżące i majątkowe w ramach programu własnego instytucji możliwe byłoby stworzenie interwencyjnego programu, za którego pomocą w pierwszym etapie można by udzielać środków na minimalizowanie skutków katastrofy.

Z poważaniem

z up. MINISTRA KULTURY
I DZIEDZICTWA NARODOWEGO

PODSEKRETARZ STANU

Andrzej Wyrobiec

Załączniki:

1. Rejestr nieruchomości - powódź 2024.
2. Straty – szacowanie kosztów - powódź 2024.